

**Олена ВОЛОБУЄВА**

<https://orcid.org/0000-0003-4010-6398>

## **ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ У ВІРТУАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ**

Реалії сьогодення актуалізують пошук нових стратегій розвитку інформаційної культури сучасного фахівця із здатністю серйозного перетворення системи ментальних моделей як ознаки особистісного зростання (за М. Л. Смульсон, Ю. І. Машбицем, М. І. Жалдак та ін. [1]). У цьому контексті неабиякого значення набуває інформаційний простір, змістовна наповненість, обсяг і межі якого визначаються здатністю фахівця знаходити та приймати рішення, що обумовлено рівнем розвитку особистості, самостійного мислення, має діяльнісний характер та оціночну спрямованість.

Належний рівень розвитку інформаційної культури вимагає від індивіда нових знань та вмінь, специфічного стилю мислення, які забезпечують необхідну соціальну адаптацію та гідне місце в інформаційному середовищі, у якому людина почуває себе комфортно. Важливим є володіти різноманітними способами взаємодії з новою інформаційною реальністю, що постійно змінюється та зумовлює необхідність прийняття нових рішень і здатності проектувати та реалізовувати власні стратегії діяльності.

Інформаційна реальність – це особливий від реальності інформаційного простору, що є сферою діяльності будь-якого суб'єкта діяльності, що здійснює таку діяльність цілком або частково з використанням можливостей сучасних інформаційних технологій, які застосовуються в освітньому процесі з метою підвищення інтелектуальних можливостей суб'єктів освітнього процесу в інформаційному суспільстві, а також індивідуалізація та підвищення якості навчання на всіх етапах професіоналізації сучасного фахівця. Інформаційний простір є динамічним середовищем, де фізичні об'єкти зазвичай мають чітко визначені фізичні межі, що можуть досягати часової інформаційної переваги, а простір є структурованим. Інформаційні поля та інформаційні потоки є основними структурними складовими інформаційного простору. Феномен інформаційної культури як складової загальнолюдської культури, розглядають на трьох рівнях: 1) суспільному, 2) груповому; 3) особистісному.

З огляду на той факт, що існує інформаційна культура суспільства, груп та індивіда, слід зазначити, що інформаційна культура – це поєднання цінностей, спрямованостей, поведінкових реакцій, знань та вмінь, що веде до розумного використання зовнішньої інформації та сприяє поширенню правильного використання інформації. Це - культура колективного обміну та збагачення, що відіграє ключову роль у процесі обміну інформації, спілкування та освіти.

Інформаційна культура як поняття, на думку, Oliver Gillian Christina (2017) з'явилося відносно нещодавно – у 1993 році, коли вперше про

інформаційну культуру згадала фінська науковиця Mariam Ginman. Досліджуючи концептуальні та прикладні аспекти інформаційної культури як феномену дослідниця підкреслює той факт, що інформаційна культура повинна бути як необхідна та бажана форма групи/організації, яка прагне бути успішною та конкурентоспроможною. Саме належний рівень інформаційної культури забезпечує зміни та інновації в організації [5, р.7].

О. В. Прудникова (2016) довела значущість інформаційної культури в інформаційному суспільстві. Вона розглядає її як новий тип спілкування, що дає можливість вільного вибору особистості в інформаційному просторі. Інформаційна культура в нових інформаційних умовах розглядається як інформаційна діяльність у царині отримання, передачі, зберігання й використання інформації [2].

Aleksander Aristovnik (2014) підкреслює важливість розвитку інформаційного суспільства та використання інформаційно-комунікаційних технологій для продуктивності та результатів системі освіти [4, стор. 54].

Інформаційну культуру слід розглядати як підсистему культури, її складову, на засадах методологічного підходу її можна визначити як підсистему культури, що формується під впливом процесу інформатизації суспільства та яка включає у себе багатоаспектні результати діяльності людини в інформаційній сфері суспільства, а також засоби, види та технології цієї діяльності. Головною ознакою належного рівня інформаційної культури індивіда є: здатність ефективно використовувати наявні в розпорядженні інформаційні ресурси і засоби інформаційної комунікації та 2) застосовувати для цих цілей передові досягнення в галузі розвитку засобів інформатизації та інформаційно-комунікаційних технологій.

Тому вкрай важливим є ефективно організовувати навчальну діяльність у віртуальному освітньому просторі, що характеризується такими психологічними умовами для інтелектуального розвитку суб'єктів навчання: самостійним знаннєвим пошуком у гіпертексті, конструюванням власного освітнього середовища та індивідуальної освітньої траєкторії, самостійною постановкою (вибором) навчальних задач, необхідністю прийняття рішень щодо використання потенційностей середовища, перебиранням на себе функцій управління власною навчальною діяльністю тощо. При цьому інтелектуальний і особистісний саморозвиток можна розглядати як її прямий продукт: суб'єкт сам проектує структуру і характеристики свого інтелекту, ставить перед собою відповідні задачі і рефлексує як можливості середовища, так і власне процес саморозвитку [1, с. 78]. Важливим при цьому є також наявність належного рівня професійної творчої компетенції викладача як найвищого рівня розвитку його/ її професійної компетентності [2].

Отже, необхідно зазначити про те, що інформація та інформаційна реальність як сфера існування інформації та інформаційних процесів є визначальними чинниками розвитку сучасного суспільства, показником якого є фахівці з належним рівнем інформаційної культури, які розуміють сутність інформації та інформаційних процесів, а також є здатні передбачати наслідки власних дій.

## Література

1. Дистанційне навчання: психологічні засади : монографія / [М.Л. Смульсон, Ю.І. Машбиць, М.І. Жалдак та ін.] ; за ред. М.Л. Смульсон. - Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. — 240 с. : // [enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3148/distan%20education.PDF;jsessionid=B5E5F4377074821A59CA6193F77D6989?sequence=1](http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3148/distan%20education.PDF;jsessionid=B5E5F4377074821A59CA6193F77D6989?sequence=1) (access 27.04.22).
2. Прудникова, О. В. (2016). Інформаційна культура інформаційного суспільства: філософський вимір // *"Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого". Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*, 4(31), 44–53. <https://doi.org/10.21564/2075-7190.31.101656> (access 27.04.22).
3. Яланська С. П., Бондаренко А. В. Розвиток творчої компетентності педагога як провідника трансформаційних змін в системі освіти //Електронний збірник наукових праць ЗОІППО - № 1(43) – 2021 [https://zoippo.zp.ua/pages/publications/el\\_gurnal/pages/vip43.html](https://zoippo.zp.ua/pages/publications/el_gurnal/pages/vip43.html) (access 28.04.2022)
4. Aristovnik Aleksander Development of the Information Society and Its Impact on the Education Sector in the EU: efficiency at the regional (nuts 2) level / TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology – April 2014, volume 13 issue 2<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1022889.pdf> (access 28.04.2022)
5. Oliver Gillian Christina Understanding Information culture: Conceptual and Implementation Issues / March 2017 Journal of Information Science Theory and Practice 5(1):6-14 ([https://www.researchgate.net/publication/320136812\\_Understanding\\_Information\\_Culture\\_Conceptual\\_and\\_Implementation\\_Issues](https://www.researchgate.net/publication/320136812_Understanding_Information_Culture_Conceptual_and_Implementation_Issues)) (access 25.04.2022).